

IJA # 2666

[Book Section - Jewish Law]

בנתו אמר לו רבי מאיר למה אמר לו מפני שמימיו
 לא עשה פדקה ענה לו רבי מאיר ואמר לו והלא
 חמש האכילני והשקמי מלחמו ומימיו ועוד נתן לי
 לחם טירה לדרך . לא מן הבית כי אין לך רשות
 לשלוט בהם לשם דבר רע הוטיחו מן הבית בעל
 כרחו וסגר את הדלת בפניו ואמר לרבי יהודה השמר
 לך שלא תפתח הדלת עד למחר לאחר שעבר שעה
 אחת בא הנחש בערמה ונדמה לרבי יהודה כקול
 אשתו ואמר לרבי יהודה פתח לי בעלי את הדלת
 שהרי אני וקיר גדול עלי אמר לו רבי מאיר אל
 תפתח כי אין אשתך חושה עמר מעט וקרא הנחש
 כקול בנו הגדול ואמר לו פתח לי אבי כי מתורא
 אני שלא יאכלו חותי חיות רעות אמר לו רבי מאיר
 אל תחוש כי זה הקורא אינו כן לך שכב ואל תפתח
 לו וגם קרא הנחש פעם שלישית ונדמה לו כדמות
 בנו ובנותיו ובכל זאת התרהו רבי מאיר אמר לו
 לא תשמע לקולה ולא תפתח לה כשראה הנחש שלא
 היה לו יכולת להרוג את רבי יהודה כודעו ונכהל
 וכחבו לארץ בקרקע ואמר הוי שהעליונים גוזרים
 והתחתונים מבטלן והפיל עצמו ומת ולאחר שתי

שעות בזה אשת רבי יהודה וכנוי ובנותיו ואמר ר'
 מאיר לרבי יהודה שאל אותם הם באו הלילה לקרא
 אותך שאל להם ואמרו לא ילאנו מפתח הבית אשר
 נכנסנו בו אמש עד הבקר אמר רבי מאיר לרבי
 יהודה אל עמי וארחך מי היה קורא אותך הלילה
 ילאו שניהם חולה ומלאו את הנפש מושכב מת על
 מפתח הבית מיד התקילו שניהם ונתנו שבת והוראה
 להקב"ה ואמר רבי יהודה ברוך שעשה לי כסוף
 הורה לרבי מאיר וכשבט שכל עני שיבא לידו שלא
 יחזירהו ריקם וכל זה ספרתי לך למען תלמד ליראה
 את ה' אלהיך כל הימים :

יד מעשה ברבי עקיבא שהיה מהלך בבית
 הקברות ופגע באדם אחד ערום
 ושחור כפחם והיה טעון על ראשו עלים הרבה והיה
 רץ בהם כקוס גזר עליו רבי עקיבא והעמידו
 ואמר לו מה העבודה קשה כזו עליך עבד אתה
 ואדוניך קשה אלק ואפריך אותך מידו ואם עני
 אתה אני מעשירך אמר לו אבקש ממך שאל תעכבני
 שמה ירגזו הממונים עלי ואמר לו רבי עקיבא מי
 אתה ומה מעשיך אמר לו מת אני בכל יום ויום
 שולחים

שולחים אותי לתשוב עלים ואורפין אותי כהן אמר
 לו ומה היתה מלאכתך בעולם שהלכת ממנו אמר
 לו גבאי מס היויתי מראשי עמי והיויתי נושא פנים
 לעשירים ומצער לעניים אמר לו כלום שמעת
 מהממונים עליך אם יש תקוה לפורענותך אמר לו
 שמעתי מהם דבר שאינו יכול להיות שאילו היה לו
 בן לאותו עני שיהיה עומד בכבוד ואומר קדיש והקהל
 יענו המן יתא שמים רבא מברך יתירו אותי מן
 הפורענות אבל העני הזה לא הניח בן זכר אלא
 הניח אשתו מעוברת ואין לנו יורעים אם תלד
 זכר או נקבה ואם תלד זכר מי מלמדו תורה שאין
 לעני הזה אהב בעולם באותה שעה קבל עליו
 רבי עקיבא לחפש אחריו אם ילדה אשת האיש ההוא
 זכר כדי ללמדו תורה ולהעמידו לפני הכבוד אמר
 לו רבי עקיבא מה שמך אמר לו עקיבא ואם אשתך
 שושבא ואם עירך לנוקעה מיד הלך ר' עקיבא ושאל
 עליו אמרו ישחקו עלמותו בנסיכס שאל על אשתו
 אמרו ומתה שמה וזכרה שאל על בנו אמרו לו הרי
 הוא ערל אפילו מות מילה לא עסקנו בו מיד
 גטלו רבי עקיבא ומלו והושכו לפניו ולא היה מתלמד

תורה עד ששכר רבי עקיבא בתענית מ' יום ילאה
 בת קיל ואמרה לו על מה זה אתה מתענה אמרה
 לפני רבון העולמים והלא לפניך ערבתי אותו מיד
 פתח הקב"ה את לבו ולמדו תורה וקריאת שמע
 ושמנה עשרה וברכת המזון והעמידו לפני הקהל
 ואמר ברכו את ה' המבורך והם ענו אחריו ברוך
 שם כבוד מלכותו ואמר קדיש והם ענו אחריו אמן
 יהא שמיא רבא והתיר אביו מפרענותו מיד בא
 לרבי עקיבא בחלום ואמר לו תנוח דעתך שהנחתני
 והלאתני מדינה של גהינם פתח רבי עקיבא ואמר
 ה' שמך לעולם ה' וברך לדור ודור :

טו מעשה בחסיד אחד שהיה ירא שמים בסתר
 והיה לו שדה אחד שהיה שם חרוב
 אחד והיה תחתיו ע"א. והיו כל העובדים ושבים
 ושבים תחת אותו חרוב ומפסידים הזרעים שהיה
 החסיד זורע שם אמר החסיד לאשתו אלך ואקטף
 את האילן שלא נפסיד זרענו אמרה לו אשתו עשה
 כרמוך מיד נטל החסיד את הקידום והלך לקטף
 את האילן כיון שהתחיל לקטף ילא שד מהאילן ואמר
 לחסיד אל תקטף את האילן ואני אתן לך ככל יום
 דיגר

דיגר זהב אמר לו לאו אתן לך ג' תנוח החסיד
 מלקטוף את האילן והלך החסיד לביתו ויהי בבקר
 חזר אל האילן ומלא שם ג' זקובים וכן היה מלא
 בכל יום ויום עד שנתעשר ובנה בתים וחלרות וקנה
 עבדים ושפחות והוא לא היה יודע אותן הג' זקובים
 מהיכן הם. לימים התחילו כנוי למות וכן עבדיו
 כיון שראה ככה אמר בעל עבדות אני שכני ועבדני
 מתים מה עשה הלך עם אשתו אל האילן ליטול
 כמנהגו כדרך שהיה עושה בכל יום וראה אנשים
 שהיו משחקים תחת האילן באותה שעה שחק הוא
 ואשתו עמהם ולא מלא כמנהגו החסיד בקש לקץ
 את האילן ילא שעיר אחד מתחת האילן ואמר לו
 אם לא שחקת ושמתת תחת האילן היה לי לתת לך
 הג' זקובים בכל יום עכשיו ששמתת עמהם אין לך
 עלי שכר ויאל החסיד לקץ את האילן ח"ל השעיר
 אל תקץ אותו שמה ההרוב אותך והחסיד נתוורא
 והלך אלל הסנהדרין וספר להם המעשה אמרו לו
 לך ומכור כל מה שקנית מאותן הדיכרין שנתן לך
 השד והשיבם לו וקטף אותו הלך החסיד ויעש כן
 וקרא לעבדיו ובקש לקץ את האילן וילא השעיר כנגדו
 ואמר

ואמר לו טול ממני ששה זקוקים בכל יום ואל תקיץ
אותי אמר לו אם תקן לי כל כסף וזהב שבעולם
אני מנחך מיד ברח השעיר משם וקץ החסיד
את האילן וחזר לביתו לשנה הבאה זרע החסיד
את השדה ומלא מזה שערים ומכר אותם בשמונה
מאות דינרי זהב ועוד בשנה שניה כשהיה חורש מלא
מטמון שהיה מונח תחת אותה האילן והביאו לביתו
להודיע שכל מי שעושה רטונו של מקום ברוך הוא
ישלם לו שכרו שנאמר רטון ירחיו יעשה:

יו מעשה בחסיד אחד שהיה מנקר חלרו
ומלא באר ועל פי הבאר חבן
שיש ופה וכזה ונטל החסיד את האבן והביאה לביתו
להיות לו לזרעו והיו לימים ויאמר האבן לחסיד אם
תטילי מן המקום הזה ותרחלני ותעהרני ותניחני
בתוך הבית במקום נקי איעטך אדך תוכל לקבל ממון
רב מה עשה החסיד נטל אותה והניח בתוך הבית
במקום נקי אחד כך אמרה האבן לאותו חסיד
לך במקום פלוני ותמלא שם אוהבך שהוא יביא עמו
חמוריו ועוטיני כסף וזהב וברוך יש פתח גדול ויפול
תיך הפחת ואתה לא לקראתו ועזור לו והוא יתן לך

ממנו

ממון רב הלך החסיד לאותו מקום שאמרה לו האבן
ומלא שם אהובו בתוך הפחת ועזרו ונתן לו ממון
רב ושכ החסיד עם ממון לביתו ושמת ויהי ביום הג'
קראה האבן את החסיד ואמרה לו אם תלתיק לפני
כר אחד אני אתן לך עיר ממין גדול מזה כיון
ששמע החסיד את דבריו הכין שהוא שד ומבקש להטעו'
אותו מה עשה החסיד לקח את הקדרוס ובקש לשבר
את האבן ולא שד אחד מהאבן ואמר לחסיד אם לא
תשבר את האבן הוזהר אני אתן לך ממון רב שאין לו
קלבה אמר לו החסיד אם אתה נותן לי כל ממון
שבעולם לא אטיח עד שלא אשבור את האבן קוזהר
כשראה השד שלא קבל החסיד את דבריו מוד ברח
לו והחסיד שבר את האבן וישלם הקב"ה לו שכרו לשנה
האחרת היה חופר החסיד את חלרו ומלא שם מטמון
גדול כששמעו חכמים את הישר הזה אמרו רטון
ירחיו יעשה:

יו מעשה באחד שהיה רשע כל ימיו וכשעת
פטירתו אמרו לו אנשי ביתו מדוע
לא טעמת כלום אמר להם אם תתנו לי בינה
מנובלת אני אוכל וקודם שאכלה בא עני אחד על

פתחו

פתחו ואמר להנשי הבית תנו לי דרקה אמר החולה
לקרוביו תנו לי הביולה ויתנו הביולה לעני ומימיו
לא עשה דרקה אלא זאת הביולה בלבד לאחר שעברו
שלשה ימים מת החולה ויקברו אותו כנו ויהי לימים
פגע הנפטר בכנו ענה הבן ואמר לו אבי היאך
אתה בעולם שהלכת בו אמר לו אביו היה רגיל
לעשות דרקה ותירס חיי העולם הבא לפי שבמימי
לא עשיתי דרקה אלא אותה ביולה שנתתי לעני בלבד
וכשנפטרתי מן העולם הכריעה לי אותה ביולה
על כל עונותי וזכותי לגן עדן ועליו נאמר עבד
טיבותא לעולם אל תמנע :

יה מעשה כבן סבר שהיה רודף לעשות
דרקה כל ימיו פעם אחת נודע
לו שיש יתום במדינה אחת קרובה אליו שרובה
לישא אשה ולא היה בידו לא כסף ולא זהב כמה
להכניסה לחופה מה עשה בן סבר כעל כל מה
שמלא בכיתו והלך ונתן לאותו יתום והיה בחזרתו
לבייתו פגע בכהן אחד שהיה אורכו ד' פרסאות
והיה שם תנין אחד שהיה מווק לכל עובר ושם
פיון שהגיע בן סבר לאותו תנין עשה עצמו כעין
גשר

גשר ועבר עליו בן סבר ולא הזיקו כיון שעבר מן
הנהר פגע באדם אחד שהיה מכוער ביותר אמר
לו אתה בן סבר אמר לו הן אמר לו מאין באת
והוא הקים לו כל מה שאירע לו אמר לו האיש
ההוא פקקד עמי שהגיע זמנך ליפטר מן העולם
באותה שעה נשחטו פניו לירקין וכשא עיניו כלפי
שמים ואמר רבנו של עולם מי שהתעסק בתורה
ובמילות חסדים ימות בשנים מועטות זו תורה זו
שכרה וגזרת עלי שאמות חוץ מדירתך כבהמה ולא
יתעסקו בי הנשי ביתי באותה שעה יאחז בת קול
ואמרה לו הרי לך זמן עד שתלך על מטתך כיון
שעבר ממלאך המות פגע בעיר אחד ובני אדם
יוצאים משם אמר להם בן סבר יש כאן חכם או תלמיד
אחד ואקביל פניו אמרו לו יש כאן חכם גדול ושמו
שפיפון בן ליש הלך אליו בן סבר כיון שראה אותו
שפיפון שמח בו והביאו אליו וראה שפניו מוריקות
אמר לו שפיפון מהלך בן סבר שמא לפת אתה אריך
או כלום אתה אריך אמר לו בן סבר לא לפת אני אריך
ולא לכלום אני אריך הרי כל טוב עמי ה"ל שפיפון
הם בן למה פטך מוריקות והוא סיפר לו כל מה
שאירע

שאירע לו בדרך אמר לו שפיפון חזק עממך אל
 תירא מוכטח אני שהקב"ה יולל אותך מן המיתה
 כיון שעברו חמשה ימים בא ענן גדול והקיף את כל
 ביתו של שפיפון בן ליש אמרו לו תלמדויו אין אתה
 רואה ענן גדול שמקיף את ביתך אמר להם בואו
 ראו הם לכל העיר הוא מוקף או לבית זו הוא
 מוקף באותה שעה בא מלאך המות לפני שפיפון
 ואמר לו תן פקדון שיש לי בידך אמר לו שפיפון אי זה
 פקדון יש לך אללי אמר לו חייד וכן סבר אמר לו
 שפיפון לך לך למלאכתך אין לך אללי כלום הלך מלאך
 המות והשיב הדברים לפני הגבורה ואמר לפניו
 רבנו של עולם אין מניח אותי שפיפון לוכנס לביתו
 שהשביעני בשמך הגדול אמר לו לך אמר לו חייד אין
 אני מבקש אלא חיי בן סבר הלך לו מלאך המות
 ואמר לו שפיפון אין אני מבקש חייד אלא תוי בן
 סבר והשיבו שפיפון כבד ראונה באותה שעה ולאח בת
 קול ואמרה מה אעשה לפני הדיקים אלו שאני
 גוזרין גזרה ואי אפשר לקיימה שאמר ותגור אומר
 ויקם לך וכתוב לריק מושל ביראת אלהים ומימושל
 פי שאני גוזר גזרה וטריק לבטלה ובשבולו אני מבטלה
 אמר

אמר להם לכו והוסיפו ע' שנה לכל אחד ואחד
 מהם על שנתיו :

יט מעשה באדם אחד שהלך למדינת הים
 והניח בן יושב שעוסק בתורה
 בארץ ישראל וחלה האיש ההוא מחליו שמת בו וקרא
 ללבלב אחד ואמר לו כתוב שכל מה שחנן אלהים
 לי עוזב אני לעבדו ואל בני בני אני עושה שיוכל הוא
 לברור מכל מה שעובתי חפץ אחד ממה שהוא רואה
 והלבלב כתב כל אשר ראה האיש ההוא ואחר כך
 מת כיון שמת כנס אותו העבד הכל ונטל דיתיקי
 בידו ובא לו לארץ ישראל ושאל על בן אדונו
 ואמר לו הוי יודע שאביך מת אמר לו הבחור היכן
 הוא ממונו א"ל העבד אין לך כלום מממונו שהכל
 עזבו לי . ועיב לך שתוכל לברור מכל מה שעוב
 חייה חפץ שתראה כיון ששמע הבן כך הלך לו אל
 רבו ואמר לו ראה מה עשה לי אבא אני הייתי יושב
 ועוסק בתורה והייתי מלפני שאל יניח לי אבא כל
 ממונו והוא עוב כל ממונו לעבדו וכתב שאהיה
 בורר לי חפץ אחד ממה שאני רואה אמר לו רבו ופה
 עשה אביך כי כל מה שעשה כדי שלא יטול העבד
 כל

כל ממונו עבשיו הרי אתם ככנסין לריו והוא אומר
 לך טול חפץ אחד מכל מה שאתה רוצה ואתה תן
 ידך על העבד ואמור זה אני מבקש וכן עשה כיוון
 שעשה כן נמאץ העבד וכל ממונו לבנו כי כל מה
 שקנה העבד קנה בנו ועל כן אמר שלמה כי לאדם
 שטוב לפניו נתן חכמה ולחוטא נתן ענין לאסוף
 ולכנס לתת לטוב לזה הבן :

כ מעשה בחיטוק אחד שהיה מפרש בים
 ונכנס בספינה אחת ובאותה
 הספינה היו משבעי' אומות ועמד עליהם קערי
 גדול בים והיה לכל אחד ואחד דמות הלוהו בטורו
 וכיון שעמד הסער בים היה כל אחד ואחד נוטל
 הלוהו בידו ומחבקו מבקפו וקורה לו בקול גדול
 ואומר לו בוא והטולנו מואת הלה ולא היה מועיל
 לו כלום והיו ממרטים ראשיהם ושערזקנס ומתקרבם
 ומשתחווים להם כיון שראו שלא הועילו כלום אמרו
 זה לזה איך נמשות בעז' וש כאן חיטוק אחד וכמדומין
 אנו שהוא יהודי ואותו החיטוק היה עני וכיון שראה
 הים קוער ירד לירכתו הספינה וישן שם וירדס
 ואבשי הספינה ירדו אליו ואמרו לו הנה אנחנו
 בלרה

בזרה גדולה ואתה נרדס קום קרא אל אלהיך אולי
 ותעשה אלהיך לנו ולא נאבד באותה שעה עמד
 החיטוק בירכתו הספינה ויתפלל אל ה' ויאמר אנא
 רבונו של עולם היום יודע כחך וגבורתך ושמך הגדול
 וזכור את אברהם יצחק ויעקב אשר נשבעת להם
 כך ועבשיו יאמרו כל העמים כי אתה אל אמת
 וידעו כי אתה אל רחום וחסן מיד רמו הקב"ה
 אל הים ועמד מועפו וילכו לשלום כיון שיאלו אל
 היבשה כל אחד ואחד קנה לעצמו מנוחת ואמרו
 לאותו החיטוק קנה לך מנוחת גם כן אמר להם
 מה אתם מבקשים ממני אני איך לי לקנות כלום
 אמרו לו איך אתה עני אלא עשיר גדול אליו האנשים
 עניים שקורין לאלהים ואיך עוטין אותם אתה בכל
 מקום שאתה הולך אלהיך עונה אותך אמר להם
 שוטים כמדומה לי שאלהיכם תלוי בטוריהם והוא
 רחוק מכל אלהי דומה שהוא רחוק והוא קרוב שנאמר
 קרוב ה' לכל קוראיו כי מי גוי גדול אשר לו אלהים
 קרובים אליו כה' אלהינו בכל קראנו אליו מיד פתחו
 כלם ואמרו פיך דובר אמת אמר הקב"ה לשרא
 בני אהבו אותי ותהיו מיוחדים אתשמי שחרית מנחה

וערבית

וערבית ואני אשמור אתכם כיום ובלילה שנאמר
הנה לא יום ולא יושן
שומר ישראל:

מעשיות על עשר הדברות

נאים ויפים ונחמדים מאד

כא דבור א כשיא מפני הקב"ה יתעלה
שמו כמה זיקין וברקין יאזו
ממנו וכמה לפידים לפירו אש מוימונו ומשמאלו
באותה שעה אדם לא הנשוק ועוף לא לפטף ארי לא
נהם . שור לא געה . תמור לא נער ודומה העולם
כמו שלא היה בו אדם . והכר ולא מפני הקדוש
ברוך הוא והולך באדם המהלך בארץ ונהפך הדבור
לשבעים לשונות שכל העולם שומעים בו שנאמר
יורד ה' כל מלכי ארץ כי שמעו אמרי פוך וכששמעו
ישראל הדבור חזרו לאחוריהם י"ב מילין וילאה נשמחו
ש

של ישראל שנאמר נפשי ילאה בדברו . אמרה תורה
לפניו רבונו של עולם למי תתני לחיים או למתים
אמר לה לחיים אמרה לפניו רבונו של עולם הרי
כלם מתים אמר לה הקב"ה אני אחיה אותם שנא'
גשם כדבות תניף אלהים נחלתך ונלאה אתה כוננתה
ועריון לא היו יכולין ישראל לעמוד עד רגליהם
והקב"ה שלח לכל אחר ואחד מישראל שני מלאכים
אחד שמניח ידו על לבו שלא תלא נפשו ואחד שמגביה
דאזו לראות את בוראו ונתן הקב"ה רשות ויכולת
להם להסתכל בו והקיל הולך ומתגלגל והגיע באזני'
ואומר להם תקבלו עליכם תורה שיש בה רמ"ח מצות
עשה וישראל עונין הן וחוזר הדבור מן הפה ומתגלגל
על אזניהם ואומר תקבלו עליכם תורה שיש בה
ספ"ה מצות לא תעשה ועונין ישראל הן וחוזר הדבור
מן האוזן ונשקס על פיהם שנאמר ישקני מגשיקות
פיהו מיד פתח להם הקב"ה שבעה רקיעים ושבעה
תהומות ושבעה ארצות וראו עין בעין כי אין עמו
אחר ואמר להם ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלהים
עמדי אני אמת ואחיה מחלתי ואני ארפא וכו'
ואתם עדי כאום ה' ואם יש לך אדם שיאמר לך עבוד
אלהים

להים אחרים את פתח לו וכי יש לך אדם שרוצה את
בוראו בכבוד ויניחנו ויך ויעבוד אלהים אחרים ע"כ
זוה לנו הקב"ה הנביה' אלהיך אשר הולאתך וכו' :

כב דבור ב לא יהיה לך אלהים על פני
לא תעשה לך פסל וכל

תמונה וכו' ראו נתתי לכם תורתך לנחול פריה ואל
תבעיסקוני כהבליכם באלהי כזר ומעשה הגוים אל
תלמדו שנאמר לא תעשו כמעשיהם . ועתה אספר
לך מה שאירע לאברהם אבינו עם נמרוד
הרשע שהשליך אותו בכבשן האש שכן מצינו כשנולד
אברהם אבינו קס כוכב אחד ובלע ארבעה כוכבים
מארבע רוחות השמים וכשראו אלטגניני נמרוד בן
הלכו לפניו ואמרו לו ארוננו המלך הנה בן נולד לו
לתרח ועתה נקב' אותו ממנו ונתן לו כל מה שירצה
א"ל נמרוד מפני מה אתם אומרים הדבר הזה ה"ל
ראינו שביום שנולד אברהם קס כוכב א' ובלע ארבעה
כוכבים וכסבורים אנו שהוא עתוד לירש עולמות
העולם הזה ועולם הבא כיון ששמע נמרוד בקש
לכנות את אברהם ענה תרח ואמר לנמרוד מה
זאת שאתם אומרים לי אמשול לכם משל למה

הדבר דומה לאדם שאמר לפרד שלו אני אתן לך
כור של שעורים ואחר כך אחתוך את ראשך ענה לו
הפרד אם אתה חותך את ראשי השעורים מה יועילו
לי כך אמר להם תרח אם תהרגו את בני הנכסים
שלי מי יירשם אמר לו בניס אחרים שיולדו לך אמר
להם האחרים לא ידעתי וזה לא אפריר ממני והם
בקשו בכל ענין להרגו ושראה תרח אביו כך החביאו
במערה ג' שנים ולאחר הג' שנים הוטיאו מן המערה
והוליכו לביתו וכשיטא לחן ראה חמה זורחת ואמר
בלבו השמש הזה ברא העולם ולו התפלל שהוא
ברא אותו וכשבא השמש וננהה הלבנה אמר בלבו
כמדומ' אני שזה ברא העולם והתפלל אליו שהוא
ברא אותי ואת כל העולם כלו ועמד כל הותה הלילה
בתפלה עד אור הבקר וכשקעה הלבנה וזרחה החמה
אמר עתה ידעתי שלא זה ולא זה בראו את העולם
אלה שניהם עובדים לאל אחד וארון אחד והוא ברא
את השמים ואת הארץ וכל העולם כלו מיד שאל
אברהם לתרח אביו ואמר אבי אבי מי ברא את השמים
ואת הארץ אמר לו האלוהות אשר לי ה"ל אברהם
ואיה הם אמר לו בפנות הבית הם יושבים ומנאס

אמר לו הואיל וכפנות ביתך הם מונחים אצלך ואקריב
 לפנים ושמא יריוני כמו בני אדם הלך אברהם ש
 אמו ואמר לה אמו עשי לי עונת קמת קולת ואקריב
 אותה לאלהי אבי עשתה לו אמו עונה והוא לקחה
 ואקריבה לפני הפסל הקטן ולא רצה לרבר אל
 הגלם הגדול תחלה ואחר כך הלך לפני הפסל הגדול
 ואמר לו קום אכול קרבנך ולא קם ולא זע ממנו
 אמר אברהם בלבו שמא עונה זו אינה נאה הלך
 אל אמו ואמר לה עשי לי עונה אחרת יפה ונכוח
 יותר מן הראשונה וכן עשתה אמו מיד לקחה אברהם
 ואקריבה לפני הפסל הגדול מכלם ואמר לו הושת
 ידיך וקח נח את ברכתי וסעד לבך והין קול והין
 עונה מיד נחה רוח חכמה וטוהרה על אברהם
 ואמר עינים להם ולא יראו חזנים להם ולא ישמעו
 וכו' מה עשה אברהם היות בהם אש ושרפם וכשהלך
 תרח אביו להתפלל לאלהיו מלאש שרופים הלך אל
 אברהם בנו ושאל לו מי שרף את אלהי . אמר לו
 אברהם ידעתי שהקטן חרה בגדול והגדול שרף אותו
 באש ושרף את עצמו ענה תרח אביו ואמר לו שמוה
 הוא חייב שומע ואינו מדבר ואינו יכול להרע ולהטיב
 ואתה

ואתה אומר שהוא שרף את כלם ושרף את עצמו
 עמהם אמר לו אברהם השמע לאזניך מה שאתה
 מוטיא מפיק שאתה מניח מי שבראך וברא שמות וארץ
 ותעבור לעץ ואבן שאין בו ממש כיון ששמע תרח
 נטוער מאד בעצמו וראג על אלהיו והוליד את
 אברהם בנו אלל נמרוד הרשע ולעק כמר נפש
 לפניו ואמר לו לחדם ששרף את אלהי מה יעשה
 לו אמר נמרוד מי הוא זה אמר לו בני זה אמר
 נמרוד לאברהם למה שרפת את אלהי אביך אמר
 אברהם אדוני ראיתי שמה אף הגדול בקטן ושרף
 אותו ואת עצמו אמר נמרוד הם חזים יכולים לעשות
 מאומה ואתה תדבר לי כזבי' ה"ל אברהם אדוני
 המלך ראה והבין מה שאתה מוטיא מפיק בו פיק
 ענה כך שאין יכולים לעשות מאומה ואתה תעזוב
 אלהים חיים ומלך עולם אשר ברא שמות וארץ
 ואתה תעבור לפסלי עץ ואבן ענה אותו רשע לאברהם
 אני אלוה שבראתי שמות וארץ אמר לו אברהם אם
 כדברך הוא עתה יבאן אמור לשמש שורח במזרח
 ושקע במערב שורח במערב ושקע במזרח ואם
 תכל לעשות כן עלי הוא להאמין שאין אלוה מבלעדיך
 כששמע

בששמע כמרוד אלו הדברים נכוחים תמה מאד
 בעלמנו וקרא להטגנונו וספר להם את כל הדברים
 האלה ואמרו לו אדוננו המלך הלא תזכור היום
 שאמרנו לך הנה בן נולד לתרח וכו' כיום שקם
 כוכב אחד ובלע ד' ככבים על זה היו דברינו ועתה
 בא לדינו כאשר עשה כן יעשה לו ונשרפנו באש
 כאשר שרף את אלהינו מיד טובה כמרוד להקיק
 כבשן האש שבעת ימים והשליכוהו לתוך הכבשן
 מיד עמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה ואמרו לפנינו
 רבונו של עולם נרד ונליל זדיק זה מכבשן האש .
 והיו מתקוטטים זה עם זה . זה אומר אני ארד
 תחלה וזה אומר אני ארד תחלה אמר הקב"ה לגבריאל
 אני יחיד והוא יחד את שמי שיש לי בעולמי דין הוא
 שאני בעלמי וכבודי ארד להגילו ואתה גבריאל תליל
 ג' הדיוקים חנניה מישאל ועזריה שהם מזרע
 אברהם אבינו אז ירד הקב"ה בעלמנו וכברו והגילו
 את אברהם מכבשן האש וגבריאל הגיל את חנניה
 מישאל ועזריה מכבשן האש שהפיל כבודו ונרד ובאותה
 שעה נתוכחו זה עם זה מוכאל וגבריאל שמוכא
 רצה להגלוס ואמר לו גבריאל אין גבורותיו של הקב"ה
 נראים

נראים כך שאתה ממים ומנהגו של עולם שהמים
 מכבין את האש אלא אני מאש ואלכן את הכבשן
 מבפנים ואחמם אותו מבחוץ ובכן יראו נפלאותיו
 של הקב"ה וכן עשה ירד גבריאל והגלוס וכשעה
 שיצאו מן הכבשן נתקבלו כל מלכי העולם לראות
 אם שלטה בהם האש וראו שלא נחרך שער ראשם
 מירשקו להקב"ה ורומממו על הנס ומכין את ישראל
 ומרקדין בפניהם ואומרים להם היה לכם אלוה כזה
 והשתחוית' לללם והכעסתם אותו מיד פתחו כלם ואמרו
 לך ה' ה'ה' ולנו בושפת הפנים וכל העובר ע"א הקב"ה
 עיקרו מהע"ה ומאע"ה ואלו נראים גאות ה' שכן
 מנינו באנשי דור המבול ודור הפלגה שעקרו הקב"ה
 על שפירו בו ואמרו הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו
 בשמים ובקח קרדומות ובקיעו השמים וירדו כל המים
 אשר הם למטה כדי שלא יעשה לנו כאשר עשה לאנשי
 דור המבול וגם נעשה מלחמה עם המלך שששמים
 ולא נניחנו לישב שם עוד ונשב אנו במקומו ונעמיד
 שם ע"א וכו' מגדל גבוה מאד מאד וכו' במגדל
 שבעים מעלות וכנגדם שבעים מעלו' במזרח ובמערב
 ובשהיו מעלין הלבנה מעלין אותה במזרח וכשירדו

יורדין במערב וכשנפול אדם משם אינם שמים על
 לב וכשנפולת משם לבנה היו כוכים ואומרים מתו
 תעלה אחרת תחתיה ויעבור משם אברהם ויראה
 את מעשיהם מקולקלים ויקללם בשם אלהיו והם איילים
 וחתאים לא חששו לדבריו והקב"ה יורד שסעסע' מלאכי'
 וכלכל את לשונם עד שלא שמעו איום שפת רעהו וכשקרא
 איש לרעהו להביא לו חמר היה מביא לו אבן
 ומכה אים את חבירו ובראותם כן ויחדלו לבנות העיר
 שכאמר ויפז ה' אותם וכו' וכל זה אירע להם על
 שכפרו באלהים חיים וכל מי שבוטח בהקדוש ברוך
 הוא עוזר לו בכל צרותיו ועושה רטובו שכאמר הוון
 וראיו יעשה :

כג מעשה ביהודי אחד חגר ששמע אומרים
 שהיה ע"א במקום אחד שכל
 חגר שהיה הולך שם מיר הוא מתרפא אמר אותו
 יהודי אלך שם אולי אתרפא גם אני הלך שם ולן
 לילה אחת עם שאר בעלי מומין שהיו עם ויהי בחמי
 הלילה כשהיו כלם ישנים ואותו יהודי ער וראה שר
 אחד שואף מן הכתל וכידו פך של שמן והיה סך את
 הקולים וקנית תא יהודי א' לקהודי ואותי מפני מה
 לא

לא סכת אמר לו אם יהודי אתה למה באת לכאן
 וכי יהודי הולך לע"א אין אתה יודע שע"א אין בה
 ממש ולכך אני מטעה אותם כדי שיחזיקו בטעות
 ולא יהיה להם חלק לעולם הבא אבל אתה למה
 ראתה לעבודה זרה ולא עמדת להתפלל לפני הקב"ה
 שירפאך . ותרע כי למחר הנוע עתך להרפא ובעבור
 כי עשית זאת לא תמאץ רפואה לעולם ולפוך אל
 יבטח אדם אלא בהקב"ה שהוא אל מלך רופא חנם :
כד מעשה במרים בת תנחום שנשכית היא
 ושבעה בניה והביאום לפני
 הקיסר ואמר הקיסר לגדול שבהם עבד ע"א אמר
 איני כופר בהקב"ה שכתב לנו אנכי ה' אלהיך מיר
 הוטיאורו והרנוהו קרא לשני ואמר לו עבד ע"א אל
 איני כופר בה' שכתב לנו לא יהיה לך אלהים אחרים
 על פני והרנוהו קרא לשלישו ואמר לו כן אמר לו
 איני כופר באלהים שכתב לנו לא תשתחוה להם
 והרנוהו מיר קרא לרביעי ואמר לו כן אמר לו איני
 כופר באל שכתב לנו לא תשתחוה לאל אחר והרנוהו
 קרא לחמישי ואמר לו כן אמר לו איני כופר באל
 שכתב לנו שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד והרנוהו
 קרא

קרא לשוטי ואמר לו איני כופר באל שכתב לנו כי
 ה' הוא האלהים אין עוד והרגוהו קרא לשבועי
 ואמר לו כן אמר לו אלך והתיעץ עם אמו הלך
 ובמלך עם אמו אמר לה אמו מה לעשה אמרה לו
 אמו בני תרעה שאחך ישבו במחילת בוראם ואתה
 תשב בחוץ לא תשמע לרשע ואל תפרוש מאחך הלך
 לו לפני הקיסר אמר לו מה תעשה אמר לו איני
 כופר באל שכתב לנו את ה' האמת היום להיות
 לך לאלהים אמר לו הקיסר אשליך לך טבעתי שבו
 הללם וכרע לו ותפשהו כדי שיאמרו עשית רצוני
 אמר הוי לך קיסר לכבודך כן לכבוד הקב"ה על
 אחת כמה וכמה שאני חייב לכבוד מיד הוליאוהו
 והרגוהו אמרה להם האשה בבקשה מכס הניחוני
 לנשק את בניוכן עשו אמרה לבניה ההרגוים אמרו
 לאברהם אביכם שלא יגבה לבו מבין אחד שנעקד
 לשמים שאני יש לי שבעה בנים כלם נעקדים
 והרגוים ואח"כ הפילה עלמה מן הגג ומתה וגם
 בתה הפילה עלמה מן הגג ומתה ואתה בת קול
 ואמרה אם הבנים שמחה • ולכך יהיו כל ישראל
 מוזהרים כיראת הקב"ה כדי שזוכו עם הדיקוים בנ"ע :

דבור

כה דבור ג לא תשא את שם אלהיך לשוא
 וכו' אל תהי שבועה קדירה
 כפיך כי עונש גדול לאיש שמרבה שבועה ומלא
 חמס ובכיותו לא יחסר נגע וכל הנשבע לא יקנה
 שכאמר וקרבתי אליכם למשפט והייתי עד ממהר
 במכשפים ובמנאפים ובנשבעים בשמי לשקר וכשבה
 נעמן הביא מנחה ל אלישע ויאמר הנה נא ירעתי
 כי אין אלהים בכל הארץ כי אם בישראל ויאמר
 קח נא ברכה מאת עבדך ויאמר אלישע חי ה' אשר
 עמדתי לפניו אם הקח ויפטר בו לקחת וימאן אז
 נשבע גחזי לנעמן שקר ונערר מן העולם שנאמר
 וירדוף גחזי אחרי נעמן ויאמר לו אדוני שלחני לך
 שתשלח לפני נערים שבהו אליו כבר כסף ושתי
 חליפות בגדים ואמר לו השבע וקח וישבע ויקח
 מה לקח לקח לו ארעת נעמן שדבק בו ובזרעו
 לעולם ואמרו רז"ל חייב אדם לשמור שפתיו מן
 השבועה שכל המרגיל עצמו לשבועה פעמים שלא
 ירעה לשבע ולשונו מרגילתו לשבועה ואפילו באמת
 אינו רשאי לשבע :

8

מעשה

כו מעשה באדם אחד שהפקיד דיכר זהב
 חלל אלמנה החת והטנתו בכר
 של קמח ולשתי בככר החת ונתתו לעמי לימים בא
 בעל הדיכר ואמר לה תני לי דיכרי אמרה לו ההכה
 סס חמות באחד מבניה הם נהניו מדיכרך כלום לא
 עברו ימים מועטים עד שמת אחד מבניה וכששמעו
 חכמים דבר זה אמרו ומה זאת שנשבעה באמת מת
 בנה מי שנשבע לשקר על אחת כמה וכמה :

כז מעשה בחסיד אחד שלא נשבע מימיו
 לשקר ואפילו שבעת חמת לא
 נשבע והיה עשיר גדול וכשעת פטירתו קרא לבני
 ואמר לו בני הזהר שלא תשבע כלל שכל העושר
 הזה שאני מניח לך לא קניתיו אלה ששמרתיו פי
 מהשבעה ואפילו שבעת חמת לא נשבעתי על כן
 הוליתני הקב"ה בכל סחורותיו ובכל מעשה ידו
 וענה לו בני ואמר לו תני חקיים מנותך ולא תשבע
 כלל וכשנפטר אותו חסיד באו רמאים על אותו יתום
 ובקשו ממנו ממון הרבה באמרם שהיה חייב להם
 דיכר או יסבע ויפטר אמר היתום בלבו אם תשבע
 להם תחלל סס שמים ואפר את מלות חבי מוטב
 לי

לי שאפרע להם כל אשר ושאלו ממני ולא תשבע
 הלך ופרע לרמאי כל העושה שהניח לו דיכר עד
 שנשאר עמי ועם כל זה הוה רוחק אחר המלות
 ומקיים את מלות דיכרו ומכבד תלמידיו חכמים ולבסוף
 בא רמאי אחר ואמר לו נותן לי עלך עוד דיכר
 אמר לו בבקשה ממך הנח לי שלא נותן לי מחית
 רגע וגלוי לאל שאם היה לי כלום הייתי פורע רוחק
 אמר לו בא ותשבע לי שאין לך כלום לפירע לי
 והולכו חלל הדיין ואמר לו פרע לו את דיכרו או
 תשבע שאין לך כלום אמר להם לא תשבע אמרו
 הדיינים אל הרמאי או יפרע רוחק או תשבעו בבית
 האסורים באותה שעה בכה היתום ואמר רבנו של
 עולם גלוי וידוע לפניך שלא היה בדיי כלום שאם
 היה בדיי כלום הייתי פורע ישתבח שמך לעד שמכסף
 וזהב שהיה לי לרוב מאד מן הכל נשארתי נעור ודק
 ועכשיו אני ברעב ובחסור כל ואלמלא היו תובעין
 ממני לא הייתי כל כך מלעער כי ערום ולאחי
 מבטן אמי וערום אשוב שמה יהי סס ה' מבורך
 מעתה ועד העולם מה עשית אשתו הדרקת
 היתה מתבישת לשאול מן הדרקת כלום נטלה בדיי

פשתן לכבס לפדות בעלה מן הרמאין וליון ולכלכל
 אותו ואת בניו יום אחד היה ובניה היו עומדים
 על שפת הים וראו אינה אחת באה המתונו לה
 עד שהגיעה אליהם כשראה אותם בעל הספינה
 שהיתה יפת תאר חמדה בלבו ואמר ממשפחת מלכים
 היה שאל אותה ואמר לה מפני מה את מכבסת
 בגדים ספרה לו כל מה שאורע לה ולבעלה אמר
 לה אני אתן לך דינר זהב וכבסי את בגדי נעלה
 הבגדים לכבס ונטלה דינר הזהב מידו ונתנה אותו
 לבנה הגדול לפדות בעלה מיד הרמאין בין כך ובין
 כך קנה סחורות בעל הספינה ותקן את הסורן
 וכשבאה הנדקת להשיב לו הבגדים דחפה בעל
 הספינה וברח עמה והיו רואין אותה בניה ומיללון
 ובוכין ואומרים איי לנו אמנו מה נעשה וחזרו אלל
 איבוס ונתנו לו הדינר וספרו לו איך נשכית אמם
 וקדע את בגדיו ויתאבל על אשתו ופרע הדינר
 וילא מבית הסוהר ואמר בלבו מה אעשה אם אשוב
 לביתי אמות ברעב ועוד יבואו לי רמאים ויעשו לי
 כמו שעשו לי האחרים מוטב שאלך אל מקום
 אחר ויבך בני גדול ואמר ראה ה' והביטה

איך

איך נשארתי אני ובני כיתומים בלי שום מחיה בעול'
 וכבו כלם יחד עד שתשש כוחם מהכביה הגדולה
 ומרה עד מאד אשר עשו והלכו משם למקום אחר
 והיו מחזירים על הפתחים עד שהגיעו לנחל גדול
 קרוב אל הים ולא היה מעבר לים לעבור מה
 עשה פשט את בגדיו ונטל את בנו הקטון ונתנו
 על כתפו ושם עלמו בנחל כיון שהגיעו עד
 חצי הנחל שטפו המים והניח את בנו וזמן הקב"ה
 לצער דף אחד וילא אל היבשה ואביו היה הולך
 לפניו ערום עד שבא במדינה אחרת והיו
 התושבות בוכים זה עם זה והגהר בנקים
 עד שבאה אינה ושכאים ואותו חסיד בא
 למדינה אחת וכיון שראהו בני המדינה ערום שאלו
 אותו מאיזה מקום הוא אמר להם איש עני יהודי אני
 אמרו לו מה אמתך אמר להם יודע אני ללמוד
 ולכתוב אמרו לו איך אתה רואים בכך אם רצונך לרעות
 את בהמתנו אז תוכל אתה לשבת איתנו ונתן לך שכר
 טוב אמר להם כן אעשה ונתנו לו את מקניהם
 והיה רועה אותם באמת ובאמונה אמרו לו השמר
 לך פן תקרב אל הנחל הזה שהוא עמוק הרבה שאם
 יפלו

ופלו שמה. מן האזן לא תפא משם לעולם אמר להם
 כן אעשה. וים אחד היה יושב בשפת הנהר וזכר
 את כל העושה והמתמון שהניח לו הכיו וככה כמר
 נפש ואמר כלבו למת לי חיים הואיל וכשכית אשתי
 ונלו בני ונתתני לכדו עוב מותי מחיי והשליך עלמו
 לנהר והיו שם נחשים ועקרבים מיד נחשו ויטוב
 ללכת וכשהפך עלמו ללכת שמע קול הקורא אותו
 בשמו ואמר לו תזור לכאן ויחזור לאחוריו וראה ברמות
 מלאך ואמר לו בא הנה שכמה ימים ושנים שמור
 לך זה המטמון טול לך מטמון זה ששמרתו לך שהגיע
 קצף לעלות לגדולה על אשר שמרת ממות אביך ולא
 כשפעת מעולם מיד הראה לו המטמון ואמר לו
 המלאך לך קנה את הנהר הזה מאת הדון המדינה
 ואחר כך בנה כאן עיר גדולה וכן עשה וילך האיש
 אל הדון המדינה ואמר לו אדוני רטונך למכור לי
 את הנהר הזה שהוא ממקום פלוני עד מקום פלוני
 אמר לו הדון שוטה מה תעשה בו אמר חף על פי
 כן מכור אותו לי מיד מכר לו הנהר ברמים וקרים
 ונתן לו מיד וכתב לו והעיד לו עדים כמכירה עולמית
 וחלוטה מיד שבר פועלים וכנה על שפת הנהר עיר
 גדולה

גדולה ופלטרין גדולים עד שנעשה מלך והלך שמו
 למרחוק ומכל המקומות היו באים שמה לסחורה
 והיה עושה כבוד לכל עובר ושכר היה שמעו בכל הארץ
 וכאספו שם לסחורה עד שכאם הספינה ששבו את
 בניו כשראה אותו החסיד את בניו הבניסם לפלטרו
 ולה גילה עלמו להם חף מטיב להם יותר מעבדיו
 ומזמן בני הספינה לסעודה. פעם אחת באה הספינה
 שפשיית בה אשתו וזמן כל הנשי הספינה לאכול עמו
 ה"ל בעל הספינה אדוני המלך איני יכול להניח הספי'
 שאשתי שם אמר לה המלך יש לי שני נערים נאמנים
 שישמרום הלבו הנערים והלך בעל הספינה אל הסעוד'
 והנערים אומרים זה לזה הוי לנו כי הספינה הזאת
 דומה לספינה שנשכית בה אמנו והיו בוכים כל הלילה
 אמרה להם אמם מפני מה אתם בוכים אמרו לה
 זכרנו כי בספינה כזאת נשכית אמנו מיד הכירה אותם
 ובכתה כל הלילה ולא הגידה להם דבר למחר
 בא בעל הספינה וראה אותם עטובת רוח אמר לה
 מה לך אמרה לו לא היה לך חלא פריטים חלו להתעולל
 זה מיד הלך חלא המלך ואמר לו אדוני המלך לא היה
 לך חלא חלו הפריטים שאלתה לספינתו לשחק באשתי
 כל

מעשיות

כל הלילה מיד קרה להם המלך ואמר להם כלום
המת הדבר ששמעתי מעשיתם עם אשתו של זה כל
כל הלילה ה"ל חלילה לנו מעשות כדבר הזה חכה
אשתו של זה ותעיד באתנו והם המת ואמר כן
הרוב הותנו מיד הביאו האשה לפני המלך והאמר לה
המלך בתו אל תבחרו אל תיראוי להגיד לי כל הדבר
מיד הפילה עצמה על פניה ארצה ואמרה לו ארזוני
המלך תן לי רשות והדבר לפניך דבר אחר ואמר
לה המלך רבני אמרה לו בכקשה ממך ארזוני המלך
שאל אותם מאין הם מיד ספרו לו כל המאורעו' עמדה
האשה וחבקה ונשקה הותם ואמרה תי נפשך ארזוני
המלך בני הם ולועקת וזוכה וספרה לו כל המעשה
כשמע המלך את דבריה מיד הכיר שהם בניו
והיא אשתו ואמר המלך לבעל הספינה הגר לי
האמת אין באת האשה הזאת לידך ואם לו תאמר
לי האמת אחתך את ראשך אמר לו יוני המלך
אני שכיחיה מעל שפת הים שהיתה מבכשת בגרום
וחי נפשך ארזוני המלך לא נבעתי בה ולא נזקקתי
עמה לעולם ועתה עשה לי כל מה שתראה מיד אמר
לו המלך לך לשלום אל ארעך ויהמר המלך ב
משלם